

professions", "competence" and "managerial competence" of the future specialist of the sociological direction from the standpoint of different scientific approaches. The results of the analysis of the main approaches of scientists to the definition of the above categories, suggest that today in the scientific literature there is no single interpretation of these concepts, and the difference in approaches to their interpretation is due to the peculiarities of the activities of specialists of various professional fields. On the basis of the study of scientific literature, the concepts of "competence" and "managerial competence" are defined, their conceptual core.

The importance and place of managerial competence in the professional training of future specialists of sociological specialties are revealed. On the basis of the analysis of the standard of higher education (branch of knowledge 23 "Social work specialty" 232 "Social security") of the first (Bachelor) level of higher education, general and special (professional, subject) management competencies are distinguished.

Key words: qualification, competence, managerial activity, managerial competence, professional competence, professional training, bachelor, master, specialist, socioeconomic professions.

Отримано 12.02.2018

УДК 061.2(477):364.4

Н. М. Дідик
aspirantka000@gmail.com

ДІЯЛЬНІСТЬ МОЛОДІЖНИХ ЦЕНТРІВ В УКРАЇНІ

Дідик Н. М. Діяльність молодіжних центрів в Україні. Молодь, процеси її соціалізації та статусне положення в соціумі є важливим фактором прогресивного розвитку суспільства. Реалізація державної молодіжної політики вимагає консолідації зусиль багатьох громадських і державних інституцій. Важливе місце відведено діяльності молодіжних центрів, які забезпечують роботу із ефективного впровадження системи правових, соціально-

економічних, організаційно-методичних, інформаційних заходів з реалізації молодіжної політики. Молодіжний центр – це міжсекторальна платформа для роботи молоді зі молоддю. Молодіжний центр – це місце для навчання, втілення проєктів, презентацій, майстер-класів, зустрічей та здорового відпочинку. Молодіжний центр – установа, що утворюється для вирішення питань соціального становлення та розвитку молоді. Метою діяльності цього центру є сприяння соціалізації та самореалізації молоді, інтелектуальному, моральному, духовному розвитку, реалізації її творчого потенціалу та національно-патріотичному вихованню, популяризації здорового способу життя, працевлаштуванню та зайнятості у вільний час, молодіжному підприємництву, забезпеченню громадянської освіти молоді та розвиток волонтерства, підвищення рівня мобільності молоді. Молодіжний центр проводить інформаційно-просвітницьку роботу і заходи, спрямовані на популяризацію здорового способу життя молоді; організовує змістовне дозвілля молоді; сприяє вивченню та поширенню інноваційного національного та міжнародного досвіду з питань реалізації політики у молодіжній сфері. В Україні діє мережа молодіжних центрів різного масштабу й спрямування.

Ключові слова: молодь, молодіжний центр, державна молодіжна політика, молодіжне співробітництво, центр молоді, соціальне становлення.

Дидык Н. М. Деятельность молодежных центров в Украине. Молодежь, процессы его социализации и статусное положение в социуме является важным фактором прогрессивного развития общества. Реализация государственной молодежной политики требует консолидации усилий многих общественных и государственных институтов. Важное место отведено деятельности молодежных центров, обеспечивающих работу по эффективному внедрению системы правовых, социально-экономических, организационно-методических, информационных мероприятий по реализации молодежной политики. Молодежный центр – это межсекторальная платформа для работы молодежи с молодежью. Молодежный центр – это место для учений, реализации проектов, презентаций, мастер-классов, встреч и здорового отдыха. Молодежный центр – учреждение, создается для решения вопросов

соціального становлення і розвитку молоді. Целью діяльності цього центру являється содействіє соціалізації і самореалізації молоді, інтелектуальному, нравственному, духовному розвитку, реалізації її творчого потенціалу і національно-патріотическому вихованню, популяризації здорового образу життя, трудоустроїству і занятості в вільне час, молодіжній підприємству, забезпеченню громадянського освіти молоді і розвиток волонтерства, підвищення рівня мобільності молоді. Молодіжний центр проводить інформаційно-просвітительську роботу і заходи, направлені на популяризацію здорового образу життя молоді; організує змістовний дозвілля молоді; сприяє вивченню і поширенню інноваційного національного і міжнародного досвіду по питаннях реалізації політики в молодіжній сфері. В Україні діє мережа молодіжних центрів різного масштабу і напрямку.

Ключевые слова: молодіж, молодіжний центр, державна молодіжна політика, молодіжне співробітництво, центр молоді, соціальне становлення.

Постановка проблеми. Данський літературознавець Георг Брандес сказав: «Найбільшою небезпечкою для свободи є пасивність народу». Гірше лише, коли активність не проявляє молодь – рушійна сила суспільства.

Фінансування молодіжної політики в країні є недостатнім. Проте, за словами директора департаменту молодіжної політики Міністерства молоді та спорту Ірини Беляєвої, це не означає, що молодь взагалі не підтримують на державному рівні. Зокрема, завдяки допомозі міжнародних організацій (UNDP, UNICEF, British Council) уже сьогодні успішно впроваджується й діє багато ініціатив, які покращують умови життя молодих українців.

У Законі України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 05.02.1993 (із останніми змінами у 2014 році) зазначено, що молодь – громадяни України віком від 14 до 35 років [2]. Соціальне становлення молоді передбачає процес різнобічного включення молоді в життєдіяльність суспільства як системи, сприйняття її як елементу цієї системи [2].

Аналіз останніх досліджень. А. В. Гулевська-Черниш зауважує, що проблеми соціалізації молоді, поділяються на дві групи:

1. Соціальні молодіжні проблеми: визначення ролі та місця молоді в сучасному суспільстві; формування ціннісних орієнтацій молодих людей та їх моральних пріоритетів; становище на ринку праці; забезпечення молоді певного освітнього рівня; політичні орієнтації та електоральна поведінка молоді.

2. Особистісні проблеми молоді: пошук сенсу життя; професійне самовизначення; кохання; створення власної сім'ї; взаєностосунки з дорослими та однолітками; здоров'я молодих людей [7, с. 131].

Допомогти сучасній молоді вирішити ці проблеми покликаний молодіжний центр. Діяльність молодіжних центрів в Україні – досить нова тема для наукових досліджень. Є. Бородін, Н. Літвінова, Р. Сторожук вивчали діяльність європейських центрів у контексті підтримки їх Радою Європи [1; 8].

За словами Р. П. Сторожук, Європейський молодіжний центр – міжнародний навчальний заклад та центр із підготовки і проведення зустрічей молоді, у рамках яких радники надають освітню, методичну, технічну підтримку з підготовки та здійснення програм для молоді [8]. Два Європейських молодіжних центри було відкрито під егідою Ради Європи 1 червня 1972 р. у м. Страсбурзі (Франція) та 15 грудня 1995 р. у м. Будапешті (Угорщина) з метою інтеграції європейської молоді, включення її як важливої складової у формування спільної європейської молодіжної політики, координації роботи молодіжного сектору Європейського регіону та підтримки ініціатив молоді.

У Європі молодіжні центри почали формуватися значно раніше, ніж в Україні. У теперішній час у нашій країні вони набули уже значно більшого поширення. Разом з тим, проблема діяльності молодіжних центрів у науковій літературі висвітлена ще не достатньо. Це стало **метою** статті – проаналізувати діяльність молодіжних центрів в Україні.

Виклад основного матеріалу. В Україні нормативно-правовою базою для функціонування молодіжних центрів є Типове положення «Про молодіжний центр» від 20 грудня 2017 р. № 1014 [9].

У цьому Положенні зазначено, що молодіжний центр – установа, що утворюється для вирішення питань соціального

становлення та розвитку молоді [9]. Метою діяльності цього центру є сприяння соціалізації та самореалізації молоді, інтелектуальному, моральному, духовному розвитку, реалізації її творчого потенціалу та національно-патріотичному вихованню, популяризації здорового способу життя, працевлаштуванню та зайнятості у вільний час, молодіжному підприємництву, забезпеченню громадянської освіти молоді та розвиток волонтерства, підвищення рівня мобільності молоді.

Основними завданнями функціонування молодіжного центру є:

1) утвердження громадянської позиції, духовності, моральності, національно-патріотичної свідомості та формування у молоді сімейних, національних і загальнолюдських цінностей;

2) популяризація стандартів європейської молодіжної політики і роботи з молоддю в Україні, освітньої філософії та підходів відповідно до рекомендацій Ради Європи та Європейського Союзу;

3) створення умов для творчого розвитку особистості, інтелектуального самовдосконалення та лідерських якостей у молоді;

4) популяризація здорового способу життя молоді;

5) сприяння працевлаштуванню молоді та зайнятості у вільний час, молодіжному підприємництву;

6) забезпечення розвитку міжнародного молодіжного співробітництва та міжрегіональної взаємодії молоді в Україні, сприяння волонтерській діяльності та мобільності молоді [9].

В Україні вже діє мережа молодіжних центрів різного масштабу й спрямування. Проаналізуємо їх діяльність більш детально.

Київський молодіжний центр. Діяльність центру зосереджується на 4 основних пунктах: профорієнтація, міжнародне співробітництво, навчання та підтримка молодіжних ініціатив [4]. Серед завдань – патріотичне виховання молоді й популяризація здорового способу життя. Іншими завданнями діяльності центру є:

1. Профорієнтація. Допомога молодим людям визначитися з майбутнім фахом – профорієнтаційні тренінги, майстер-класи, екскурсії до компаній, знайомства з представниками різних професій.

2. Розвиток. Лекторії, тренінги, майстер-класи, підприємництво, стажування, неформальна освіта.

3. Менторство. Підтримка та супровід ваших проектів, допомога з менеджментом, фандрайзинг, створенням бюджету, комунікація, пошук волонтерів та в інших напрямках.

4. Адвокація. Представництво та захист інтересів, просування ідей, допомога у подоланні бюрократичних перешкод.

5. Ресурсна підтримка. Організаційна, матеріально-технічна та інформаційна.

Діяльність Київського молодіжного центру останнім часом передбачала такі заходи: Форум лідерів учнівського самоврядування «Україна — це ми!», курс правової грамотності LAW IN FORCE для учнівської молоді, просвітницький проект «Як бути батьками інноваторів?», майстер-клас з анімації та 3D графіки та майстер-клас «Професія стиліста» в рамках проекту «ПроПрофесії» для учнів 8-11 класів, лекцію про перспективи розвитку в галузі енергетики та нафтовидобувної промисловості, тренінг «Як прискорити читання. Техніки швидкочитання» та ін.

Молодіжний центр Волині. Гасло проекту: «Ми працюємо для молоді, заради молоді та з молоддю разом!». У молодіжному центрі можна користуватися комп'ютерами, принтерами, плазмовою панеллю для презентацій. Також тут є приміщення й техніка для кінопереглядів, а також все необхідне для проведення лекцій.

Завдання Молодіжного центру Волині:

1) підвищити рівень громадянської свідомості та активної позиції молоді Волині шляхом залучення максимальної кількості молоді до соціальної роботи, волонтерства та різних заходів;

2) підвищити рівень самоосвіти, потенціал молодіжного лідерства та конкурентоспроможності на ринку праці шляхом проведення тренінгів, семінарів та приватних консультацій;

3) збільшити кількість та якість молодіжних ініціатив та заходів для молоді у Волинській області шляхом навчання фандрайзингу, пошуку програм підтримки та написання грантових проектів;

4) здійснити підтримку студентського самоврядування шляхом навчання студентських рад та профкомів практикам самоврядування із Європи;

5) підвищити популяризацію європейських цінностей шляхом обміну досвідом та передачі знань між молодими людьми різних

країн, у тому числі шляхом збільшення кількості та підтримки діяльності Євроклубів Волині [5].

Діяльність Молодіжного центру Волині базується на 5 напрямках:

1. Центр патріотичного демократичного виховання молоді (патріотичні заходи та таборування, історичні лекції, навчання, видавництво проукраїнської літератури).

2. Навчально-методичний центр для молодіжних громадських організацій (тренінги, семінари, навчання за програмами Міністерства молоді та спорту, ООН, Юнеско, розбудова НДО, юридичний супровід, реєстрації НДО, діловодство).

3. Центр грантових проектів та міжнародної співпраці (пошук грантів та інших фінансових практик для молодіжних НДО, навчання із написання та впровадження проектів, співпраця із фондами, посольствами та донаторами, міжнародні зв'язки).

4. Центр підтримки та розвитку студентського самоврядування (навчання студентських рад та профкомів практикам самоврядування із Європи, підтримка та впровадження заходів, стипендій та програм для студентів, пошук програм обміну).

5. Центр Євро-клубів Волині та учнівства (популяризація європейських цінностей шляхом співпраці та розбудови пришкільних об'єднань "Євро-клуби", налагодження учнівського самоврядування) [5].

Запорізький обласний центр молоді. Центр організовує й проводить наукові конференції, форуми, творчі зустрічі, надає правову, інформаційну, методичну та консультативну допомогу молоді й молодіжним громадським організаціям.

В Запорізькій області Обласний центр молоді створено і діє з 2001 року. Головними завданнями «Запорізького обласного центру молоді» ЗОР є сприяння соціалізації та самореалізації молоді, її життєвому самовизначенню, інтелектуальному, моральному, духовному розвитку, реалізації творчого потенціалу, працевлаштуванню та зайнятості у вільний час, підтримка молодіжного підприємництва, забезпечення правової просвіти у молодіжному середовищі, сприяння формуванню здорового способу життя [3].

Мета діяльності Центру – сприяння соціальному становленню й розвитку молоді, професійній орієнтації та організації змістовного дозвілля, підтримці талановитої молоді.

Діяльність Центру передбачає організацію молодіжних заходів: проведення форумів, наукових конференцій, семінарів-тренінгів, з'їздів, ділових зустрічей, дискусійних клубів щодо різних аспектів розвитку молодіжного руху; організація та проведення культурно-масових заходів (концертів, спектаклів, презентацій, фестивалів, бенефісів, літературно-пісенних свят, театральних-концертних вечорів, творчих зустрічей, художніх звітів, змагань з інтелектуальних ігор, вистав, конкурсів, турнірів, спортивно-розважальних, оздоровчих заходів, вечорів відпочинку, танцювальних вечорів, балів, дискотек тощо).

Молодіжний центр Тернопіль. Це вільний майданчик для підтримки культурних та соціальних ініціатив молоді. У центрі працюють різноманітні майданчики: подієвий майданчик із технічним забезпеченням, відкритий простір для генерування ідей та проектної роботи, крамничка рукотворів та особливих виробів, творча майстерня для мистецького розвитку, вуличний простір для відпочинку та велостоянка.

Проекти молодіжного центру Тернопіль:

- 1) неформальне навчання (тренінги, семінари, воркшопи, навчальні програми та курси, які проводяться у МЦ);
- 2) громадянська освіта (навчальні заходи, лекторії, презентації, які спрямовані на виховання молодої людини, громадянина України);
- 3) мистецтво (події та презентації від літераторів, музиконавців, фотографів, цікаві майстер-класи та культурні події міста);
- 4) працевлаштування (робочі місця, пропозиції, можливості для реалізації власного потенціалу) [6].

Молодіжний центр Дніпропетровщини це: центр молодіжної діяльності для реалізації молодіжних ініціатив та розвитку молодіжної політики регіону; інтерактивна платформа для отримання та застосування унікальних знань і досвіду через неформальну освіту; можливість набуття лідерських якостей для активної та амбітної молоді. Центр організовує заходи для молодих людей та інформує про важливі події із життя міста.

Функції Молодіжного центру Дніпропетровщини: враховувати потреби і прагнення молоді; забезпечувати можливості для навчання молоді; підтримувати та розширювати можливості молоді в осмисленні суспільством, в якому вони живуть і у взаємодії з ним; підтримувати молодь у активному та конструктивному освоєнні міжкультурних відносин; практика оцінювання з метою покращення якості здійснюваної молодіжної роботи; підтримка колективного навчання в командах; робити внесок у розвиток організації політики/програм, кращих для молоді; розробляти, впроваджувати та оцінювати проекти.

Сумський міський центр дозвілля молоді. Центр був створений Сумською міською радою за підтримки РНГО «Центр соціального партнерства» у квітні 2007 року. Метою діяльності Центру є створення умов для самовизначення та самореалізації молоді міста; організація змістовного дозвілля, культурологічних та освітніх заходів для молоді; підтримка молодіжних громадських організацій; реалізація молодіжної політики в м. Суми.

На сторінці в Facebook центр розміщує посилання щодо можливостей стажування, працевлаштування й корисного проведення вільного часу.

У Кам'янці-Подільському також створено молодіжний центр для активної та креативної молоді. Мета такого центру – створити такий осередок, де б можна було збиратися молоді, щоб обговорити ідейні проекти, запланувати проведення культурно-мистецьких заходів та власне організувати презентації, кіно-покази, брейн-ринги, різні інтелектуальні ігри.

Фінансують молодіжні центри громадські та міжнародні організації, комунальні й муніципальні установи. Кошти також можна отримати від іноземних грантів чи місцевих обласних бюджетів. Так, «Молодіжний центр Волині» створений за підтримки місцевої єпархії, яка надала приміщення, а кошти на розвиток проект отримує з грантів.

Також молодіжні центри можуть подати заявку на програму «Бюджет участі», де пропонують проекти для покращення життя в місті. За результатами голосування жителів міста обирається переможець, який отримує кошти з місцевого бюджету на втілення проекту. До речі, «Молодіжний центр Тернопіль» – переможець «Бюджету участі».

Висновки. Отже, молодіжний центр – це установа, що утворюється для вирішення питань соціального становлення та розвитку молоді. Метою діяльності цього центру є сприяння

соціалізації та самореалізації молоді. В Україні діє мережа молодіжних центрів різного масштабу й спрямування. Найбільш відомими є Київський молодіжний центр, молодіжний центр Волині, Запорізький обласний центр молоді, молодіжний центр Тернопіль, молодіжний центр Дніпропетровщини, Сумський міський центр дозвілля молоді.

Перспективи дослідження. Для оптимізації функціонування молодіжних центрів в Україні важливим є чітке визначення поняття «молодіжний центр» на законодавчому рівні, державне фінансування центрів, наявність співпраці з державними і громадськими організаціями, спільна координація та удосконалення системи обміну інформацією між молодіжними центрами.

Список використаних джерел

1. Бородін Є, Літвінова Н. Діяльність європейських молодіжних центрів у контексті підтримки Радою Європи неурядових організацій [Електронний ресурс] / Є. Бородін, Н. Літвінова. – Режим доступу: [www.dbuara.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_03\(6\)/10beieno.pdf](http://www.dbuara.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_03(6)/10beieno.pdf). – Назва з екрану.
2. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 05.02.1993 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/2998-12. – Назва з екрану.
3. Запорізький обласний центр молоді [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zarost.com/>. – Назва з екрану.
4. Київський молодіжний центр [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kyc.org.ua/#work>. – Назва з екрану.
5. Молодіжний центр Волині [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yc.volyn.net/pages/faq/>. – Назва з екрану.
6. Молодіжний центр Тернопіль [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://molod.te.ua/>. – Назва з екрану.
7. Соціальна педагогіка: мала енциклопедія / За заг. ред. І. Д. Зверєвої. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 336 с.
8. Сторожук Р. П. Європейський молодіжний центр // Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – С. 222–223.
9. Типове положення «Про молодіжний центр» від 20 грудня 2017 р. № 1014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1014-2017-п. – Назва з екрану.

Spisok vikoristanih dzherel

1. Borodin Є, Litvinova N. Dijal'nist' evropejs'kih molodizhnih centriv u konteksti pidtrimki Radoju Ėvropi neurjadovih organizacij [Elektronnij resurs] / Є. Borodin, N. Litvinova. – Rezhim dostupu: [www.dbuapa.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_03\(6\)/10beieno.pdf](http://www.dbuapa.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_03(6)/10beieno.pdf). – Nazva z ekranu.
2. Zakon Ukraïni «Pro sprijannja social'nomu stanovlennju ta rozvitku molodi v Ukraïni» vid 05.02.1993 [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: zakon.rada.gov.ua/go/2998-12. – Nazva z ekranu.
3. Zaporiz'kij oblasnij centr molodi [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://zapocm.com/>. – Nazva z ekranu.
4. Kiiivs'kij molodizhnij centr [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <https://kyc.org.ua/#work>. – Nazva z ekranu.
5. Molodizhnij centr Volini [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://yc.volyn.net/pages/faq/>. – Nazva z ekranu.
6. Molodizhnij centr Ternopil' [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://molod.te.ua/>. – Nazva z ekranu.
7. Social'na pedagogika: mala enciklopedija / Za zag. red. I. D. Zverevoi. – K. : Centr uchbovoi literaturi, 2008. – 336 s.
8. Storozhuk R. P. Ėvropejs'kij molodizhnij centr // Enciklopedichnij slovník z derzhavnogo upravlinnja / uklad. : Ju. P. Surmin, V. D. Bakumenko, A. M. Mihnenko ta in. ; za red. Ju. V. Kovbasjuka, V. P. Troshhins'kogo, Ju. P. Surmina. – K. : NADU, 2010. – S. 222–223.
9. Tipove polozhennja «Pro molodizhnij centr» vid 20 grudnja 2017 r. № 1014 [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1014-2017-p. – Nazva z ekranu.

Didyk N. M. Activities of youth centers in Ukraine. Youth, the processes of its socialization and status in society are an important factor in the progressive development of society. Implementation of state youth policy requires the consolidation of efforts of many public and state institutions. An important place is the activities of youth centers, which provide work for the effective implementation of the system of legal, socio-economic, organizational and methodological, information measures for the implementation of youth policy. The Youth Center is an inter-sectoral platform for youth work with young people. The Youth Center is a place for exercises, projects, presentations, master classes, meetings and healthy recreation. Youth Center – an institution formed to address issues of social development and youth development. The

purpose of this center is to promote socialization and self-realization of youth, intellectual, moral, spiritual development, realization of its creative potential and national-patriotic education, popularization of a healthy lifestyle, employment and employment in their free time, youth entrepreneurship, provision of youth civic education and volunteer development, raising the level of youth mobility. The youth center conducts informational and educational work and measures aimed at popularizing the healthy lifestyle of young people; organizes meaningful leisure for youth; promotes the study and dissemination of innovative national and international experience in policy implementation in the youth field. There is a network of youth centers of different scale and direction in Ukraine.

Key words: youth, youth center, state youth policy, youth cooperation, youth center, social formation.

Отримано 21.01.2018

УДК 316.624-053.6

О. В. Кібук
Kibuk93@meta.ua
О. М. Опалюк
Sedoy74@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ІНДИВІДУАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ З ВАЖКОВИХОВУВАНИМИ ПІДЛІТКАМИ

Кібук О. В., Опалюк О. М. Особливості індивідуально-профілактичної роботи з важковиховуваними підлітками. Розглянуто особливості індивідуально - профілактичної роботи з важковиховуваними підлітками. Делінквентність дітей належить до найважливіших показників, що характеризують економічне, соціальне і етичне благополуччя суспільства. У сучасній Україні стан делінквентності школярів викликає тривогу в суспільстві серед громадськості, лікарів, педагогів. Про це свідчать матеріали, розміщені у засобах масової інформації про положення дітей та підлітків в Україні. Така ситуація обумовлена важким соціально-економічним станом українців: безробіттям і міграцією,